

psicologia:

L'adopció, tan difosa i fomentada en els últims anys, ofereix possibilitats per superar la infertilitat matrimonial i rectificar les seves conseqüències psicològiques, alhora que procura donar complementàriament una llar a l'infant que, per les condicions socials del seu naixement, estaria exposat a patir les contingències adverses de la vida. Però aquest mitjà natural i humanitari de resoldre aquests problemes planteja concomitantment certes dificultats, tant des del punt de vista de la parella adoptant com des del punt de vista de l'infant adoptat. Aquest doble origen fa de l'adopció una relació humana extremadament complexa (Abadi, 1989).

Però què és l'adopció? L'adopció no es limita al desig de ser pares davant impossibilitats biològiques; inclou un infant que ha patit, que ha estat abandonat o maltractat (maltractat per la institució que havia de vetllar per la seva cura), o bé acollit i atès solament des de l'àmbit material, per la qual cosa no ha estat "narcisitzat" (procés en què el subjecte pot sentir-se humà i estimat, desitjat, és a dir, viu). Això pot fer-se crònic o bé pot reparar-se quan l'infant trobi "el seu lloc" i sigui reconegut com a subjecte diferent, valorat, estimat... A partir d'aquí podrà crear-se, identificar-se amb aquests pares, amb les seves normes i cultura.

Adoptar prové etimològicament del llatí *adoptare*, que significa "escollir", "optar", "fer seu"

Segons Beatriz Salzberg (1995), "l'adopció és una alternativa, un do d'amor i una empresa difícil que requereix per a l'èxit que ambdós (pares i fills) sàpiguen acceptar i tolerar que les seves històries van començar de manera diferent i que han deixat marques i cicatrius visibles i invisibles".

Adoptar prové etimològicament del llatí *adoptare*, que significa "escollir", "optar", "fer seu"; també s'empra figuradament per

referir-se a qualsevol idea, costum, indumentària i religió que s'assumeixi. S'adopta una pàtria, o s'adopta una postura davant alguna cosa. Per naturalesa o elecció, un adopta una cosa quan la fa seva. L'adopció és l'acceptació d'una cosa com a pròpia, fer propi un fill nascut d'altres.

En psicoanàlisi, fer seu s'associa amb la identificació, amb l'operació de constitució del subjecte. Potser el secret estigui en la capacitat o no d'aconseguir aquesta identificació: fer seu un infant i fer seus uns pares.

A l'infant adoptat, en el seu origen no el van fer seu, tot i que naturalment ho era.

Salzberg, 1995

L'adopció pot ser entesa com el camí que permet l'establiment d'una relació parental-filial sense la mediació de la consanguinitat. La complementació entre el desig de ser pares adoptius i la necessitat de l'infant de tenir una parella parental constitueix el nucli del procés d'adopció. Aquest procés ha de ser iniciat pels adoptants amb l'elaboració de les motivacions i causes que els porten a aspirar a l'adopció, i fonamentalment amb l'elaboració de la frustració de no haver concebut l'infant, que els permetrà arribar a l'acceptació de la seva situació i després els possibilitarà l'acceptació del fill adoptat. Només en aquestes condicions l'adopció pren-

EL PROCÉS D'ADOPCIÓ

L'adopció pot ser entesa com el camí que permet l'establiment d'una relació parental-filial sense la mediació de la consanguinitat

quasi el caràcter d'una empremta biològica, com un engranatge de sensacions corporals desplaents vinculades a la desprotecció i a la desvàlua.

drà la significació de triar, triar allò valuós per ells i, en aquest cas, això últim adquirirà les característiques del fill triat, cercat per lliure decisió.

La història vital de l'infant pres en adopció representa una primera situació de separació i pèrdua en la qual existeix un doble despreniment, intra- i extrauterí, de la mare biològica; per aquest motiu, el naixement se li torna un fet doblement traumàtic. Aquesta discontinuïtat primera genera una major sensibilitat davant possibles situacions futures de separació i pèrdua. És una sensibilitat que adquireix

El grau i la força dels aspectes esmentats estaran condicionats en gran mesura per la qualitat de la relació que l'infant estableixi amb els seus pares adoptius; és fonamental que pugui trobar en aquesta relació l'acolliment que el reconcilia amb les forces positives de l'afecte. Si a causa de conflictes no resolts dels adoptants l'acceptació del fill és parcial, veurem sobredimensionar-se en ell la inseguretat i la por de ser abandonat novament.

De la mateixa manera que les dificultats de relació entre els pares adoptius i el seu fill

fixen a aquest una problemàtica fonamentalment de tipus abandonica, una adopció ben resolta possibilita un projecte de vida familiar i individual que supera el trauma inicial.

Des del punt de vista psicobiològic, l'atmosfera propícia que l'infant necessita per compensar l'angoixós trauma del naixement i els subsegüents traumes del desenvolupament és la que es denomina de maternització o maternalització, la qual es refereix a les cures d'ordre material i afectiu que la mare prodiga habitualment a l'infant –biològicament propi o adoptat– en col·laboració amb el seu cònjuge. Aquestes cures condicionen bàsicament el procés normal de maduració psicobiològica de l'infant.

Si a causa de conflictes no resolts dels adoptants l'acceptació del fill és parcial, veurem sobredimensionar-se en ell la inseguretats i la por de ser abandonat novament

En l'infant donat en adopció, el “no-desig” ha caracteritzat la seva gestació. En ell hi ha una primera situació de despreniment de la seva mare biològica, situació generadora de sensacions molt bàsiques de desprotecció i desvaliment que condicionen una major sensibilitat i temor de l'abandó (Abadi, 1989).

Així, veiem infants molt dependents de la figura materna i/o paterna als quals la sola absència temporal dels pares (o simplement el fet de no tenir-los a la vista) els angosta de forma alarmant.

El fet d'haver estat “donat en adopció” és sentit com haver estat deixat, abandonat per no posseir prou valor afectiu per a la seva mare biològica, aspecte que constitueix la gènesi dels sentiments de desvaloració (Abadi, 1989).

S'observen molts casos d'infants que necessiten l'aprovació constant (que els diguin

contínuament que han fet les coses bé, que s'han portat bé, que els estimen, etc.), encara que la realitat demostra que són infants amb una capacitat intel·lectual elevada (i no obstant això han de demanar sempre si ho han fet bé).

Aquestes característiques, particulars i pròpies de la història de cada infant, tindran diferents nivells d'influència en l'estructuració de la seva personalitat depenent de dues variables:

1. La seva força vital innata, que el portarà a vincular-se amb major o menor intensitat amb la seva mare adoptiva.
2. La capacitat de maternització de la mare adoptiva, és a dir, la seva capacitat (recolzada en el seu marit) per poder establir una adequada simbiosi afectiva amb l'infant. Aquesta capacitat de vinculació i empatia de la mare adoptiva amb el seu fill, en la qual no ha intervingut l'espera biològica però sí la del desig, estarà determinada en gran mesura per l'elaboració prèvia de la situació d'adopció.

Podem definir l'infant adoptat com el resultat de la conjugació del no-desig dels seus pares biològics i del desig dels seus pares adoptius. El no-desig serà la font de ressentiment i hostilitat, mentre que el desig serà el que el reconforti i el reconciliï amb la vida.

Ivon Oviedo Oller

Psicòloga, integrant de l'equip de l'àrea de psicologia de l'ECAI (Entitat Col·laboradora en Adopció Internacional)
AAIM (Associació d'Ajuda als Infants del Món)
Tutora del curs *El Dibuix de la Família com a Recurs Diagnòstic* de Prisma
ivon.oviedo@prisma.cat

Bibliografia

- ABADI, D. *Adopción del abandono al encuentro*. Buenos Aires: Kargieman (1989).
- SALZBERG, B. *La adopción, una alternativa*, dins *Revista Tres al cuarto. Actualidad, psicoanálisis y cultura* núm. 6, pàg. 15 (1995).